

Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního

UNIVERZITY KARLOVY

11640 Praha 1, nám. Curieových 7, telefon 2312400

Institut für Urheberrecht,
gewerbliche Schutzrechte
und Wettbewerbsrecht
der Karls-Universität

Institut for Copyright,
Industrial Property Rights
and Competition Right
of the Charles University

Sdružení filmových kameramanů
při Konfederaci umění a kultury
k rukám sekretářky pí Květy Galnerové
Gorkého nám. 23
120 00 Praha 2

v Praze 29.10.1990

Věc: právní ochrana díla kameramana - posudek

Dopisem z 23.5.1990 jste se na nás obrátili se žádostí o vypracování posudku k otázce současného stavu autorskoprávní ochrany díla kameramana v rámci tvorby filmového díla.

K Vaší žádosti podáváme tento

p o s u d e k:

I. Předmět a povaha výkonu kameramana

Předmětem výkonu kameramana je vytvoření obrazové složky filmového díla. Filmové dílo je jako dílo kolektivní zvláštním druhem uměleckých děl vznikajícím na bázi děl filmově užitých z tvůrčích příspěvků kolektivu filmových tvůrčích pracovníků, stmelených za působení filmové techniky režisérem filmu v uměleckou jednotu ovládanou vůdčí režijní koncepcí. Mezi výkony filmových tvůrčích pracovníků náleží významné místo výkonu kameramana, jehož výsledek tvoří obrazová složka filmového díla jako zvláštní dílo umělecké. Vzdor značné příbuznosti díla kameramana s dílem fotografickým spočívá základní povahový rozdíl ve skutečnosti, že fotografie je povahy statické, kdežto obrazová složka ve svém zobrazení pohybového procesu je povahy dynamické. Otázka, zda v konkrétním případě je splněn pojmový znak umělecké povahy díla, je obecnou otázkou

všech uměleckých děl. Pro její řešení platí shodné kritérium jako pro jakékoli umělecké dílo jiné, včetně filmového díla jako celku. Jestliže dnes není pochyby o tom, že umělecká fotografie je předmětem autorského práva jako vzláštní dílo umělecké, nelze tím spíše pochybovat o tom, že povahu uměleckého díla má obrazová složka filmu jako výsledek uměleckého výkonu kameramana.

Názor zpochybňující zmíněnou uměleckou povahu výkonu kameramana bývá někdy opíráno o tvrzení, že kameraman není ve svém výkonu nezávislý, nýbrž že je podřízen režijní koncepci a z ní vyplývajícím konkrétním opatřením filmového režiséra. S tímto názorem nelze souhlasit. Režijní koncepci filmu jsou podřízeny všechny umělecké výkony, které se na vzniku filmového díla podílejí. Vzdor tomu u všech těchto děl a výkonů jde o výsledek tvůrčí činnosti, v němž zůstává dostatečný prostor pro tvůrčí činnost samostatné povahy. Filmový režisér stanoví režijní záměr a dozírá na jeho provedení. Věcí pracovníka určité filmové tvůrčí profese je umělecké ztvárnění nejen toho, co konkrétním režijním záměrem není vůbec dotčeno, ale i toho, pro co režijní záměr vytváří určitý obecný rámec. Tak je tomu v plném rozsahu zejména i u uměleckého výkonu filmového kameramana. Tak jako ve vztahu k autorům jiných děl a výkonů účastnících se na tvorbě filmového díla, má režisér filmu i ve vztahu k filmovému kameramanci vztah podobný vztahu uspořadatele souborného díla k autorovi díla do souboru zařazeného.

II. Otázka autorství filmového kameramana v národních zákonodárstvích a v mezinárodních úmluvách v této oblasti

Autorské právo spočívá v otázce autorství obecně na zásadě, že autorem je ten, kdo vlastní duševní tvůrčí činností vytvořil dílo splňující pojmové znaky díla chráněného autorským právem (srov. § 2 odst. 1 čs. aut.zák.). Na tom nemění nic skutečnost, že autorské zákony některých zemí přiznávají autorské právo k filmu jako celku přímo filmovému výrobnímu podniku. Taková úprava není řešením otázky autorství (výrobní podnik - pokud je právnickou osobou - autorem ani pojmově být nemůže), nýbrž jen výrazem fikce, že tento subjekt příslušná práva k využití filmu od skutečných autorů smluvně nabyt. Ve vnitřním vztahu mezi takto zákonem určeným subjektem autorského práva a skutečnými autory zůstávají